

FŐVÁROSI ÍTÉLŐTÁBLA POLGÁRI KOLLÉGIUMA

1/2008. (IV. 28.) sz. határozata

Kollégiumi vélemény¹

az elektronikus cégeljárásban benyújtandó okiratok kötelező alakításairól²

- I. **Az elektronikus cégeljárásban a bejegyzési (változásbejegyzési) kérelmet és annak valamennyi, a bírósághoz benyújtandó okirati mellékletét külön-külön a jogi képviselő minősített elektronikus aláírásával és időbélyegzővel kell ellátni.**
- II. **Ha az elektronikus bejegyzési (változásbejegyzési) dokumentációhoz a jogi képviselő papír alapú okiratot készít, ennek az ilyen okiratokra vonatkozó alakításoknak kell megfelelnie. Az így elkészített okirat elektronikus okirattá alakítása során azt minősített elektronikus aláírással és időbélyegzővel kell ellátnia.**
- III. **Minősített elektronikus aláírással végzett elektronikus ellenjegyzésre csak akkor kerülhet sor, ha a társasági szerződést (egyéb ellenjegyzésre szoruló okiratot) aláíró valamennyi fél maga is rendelkezik minősített elektronikus aláírással és így a dokumentum elektronikus okiratként készül.**
- IV. **Az egyszerűsített elektronikus eljárásban előterjesztett bejegyzési (változásbejegyzési) kérelem részét képező jogi képviselői törvényességi nyilatkozat külön elektronikus aláírására nincs szükség, a kérelemhez egyetlen elektronikus aláírást kell kapcsolni, mely a teljes kérelemre vonatkozik.**

---

¹ Elfogadta a Fővárosi Ítéltábla Polgári Kollégiumának 2008. április 28.-án megtartott kollégiumi ülése.

² Megjegyzés:

Az Útv. [1998. évi XI. tv.] 27/A. § (1) bekezdését a 2008. évi XXX. törvény 2008. július 1-jétől módosította, az elektronikus aláírás cégeljárásban történő alkalmazásának szabályai emiatt a fenti időponttól kezdődően a véleményben írtaktól eltérően alakulnak.

Az elektronikus cégeljárás elterjedése és 2008. júliusától kizárólagossá válása folytán egyre nagyobb jelentőséget kap az elektronikus okiratok bizonyító erejének biztosítása, az ehhez szükséges alaki követelmények betartása.

Az elektronikus cégbírósi eljárásnál (éppúgy, sőt hangsúlyosabban, mint az elektronikus kereskedelmi ügyleteknél) a fő kérdés a nyilatkozattévő fél (jogi képviselő, bíróság, hatóság) személyének azonosítása, továbbá annak megállapíthatósága, hogy a jognyilatkozat (beadvány, szerződés, határozat stb.) az adott – aláíráskori – pillanatban meghatározott tartalommal és formában létezett és a másik félhez (bírósághoz hatósághoz) történő megérkezésekor, és később is változatlan tartalommal és formában megsemmisíthető, vagyis sértetlen. Az elektronikus okirat sajátos természete folytán ezeket a feltételeket az eljárásban (ügyletben) közreműködő hitelesítés-szolgáltató, valamint az elektronikus aláírás és az időbélyegzés jogintézménye biztosítja.

Az Európai Parlament és a Tanács által 1999. decemberében elfogadott, az elektronikus aláírásról szóló 1999/93/EK irányelv előírásait a hazai jogba az elektronikus aláírásról szóló 2001. évi XXXV. törvény [Eatv.] iktatta be. Ennek hatályos szabályozása szerint az elektronikusan történő aláírás alatt az elektronikus adatahoz az elektronikus aláírás hozzárendelését, logikailag történő hozzákapcsolását értjük. Az elektronikus aláírásnak három fajtája van: az egyszerű, a fokozott biztonságú és a minősített elektronikus aláírás.

1. Az elektronikus aláírás fajtái, a hitelesítés-szolgáltató szerepe, az időbélyegzés

Az *egyszerű elektronikus aláírás* alatt olyan technológiával történő elektronikus aláírásokat értünk (például az elektronikus levél végére küldője ráírja nevét vagy más azonosítóját), amelyek semmiféle biztonságot nem adnak, mivel nem alkalmasak az aláíró személyének azonosítására, és nem képesek garantálni a szöveg változatlanlanságát.

A *fokozott biztonságú aláírás* már olyan elektronikus aláírás, amely alkalmas az aláíró azonosítására és egyedülállóan hozzá köthető, továbbá igazolja a dokumentum sértetlenségét is. Mindezt a hitelesítés-szolgáltató is tanúsítja, de az aláírás technológiája, biztonsági foka vagy a hitelesítés-szolgáltató körülményei nem elégitik ki a minősített elektronikus aláírásához fűződő magasabbrendű elvárásokat. Lényegében az elektronikus aláírásnak ezen módja az egyszerű írásbeliségnek felel meg.

A *minősített elektronikus aláírás* a fokozott biztonságú aláírás egy speciális fajtája, amely azonban megfelel az Eatv.-ben és végrehajtási rendeleteiben meghatározott magasabb szintű technológiai, valamint az azt tanúsító minősített hitelesítés-szolgáltatóval szemben támasztott ugyancsak fokozott szakmai és megbízhatósági elvárásoknak. A minősített elektronikus aláírással ellátott elektronikus okirat lényegét tekintve a teljes bizonyító erejű magánokirat bizonyító erejével rendelkezik.

Minderre figyelemmel tehát nem vitatható, hogy az elektronikus cégeljárásban tehető jognyilatkozatok, beadványok *csak akkor válthatják ki a kívánt joghatást, ha azokat minősített elektronikus aláírással látják el*, a fokozott biztonságú elektronikus aláírás alkalmazása nem elegendő.

Ezen elektronikus aláírás alkalmazása során az aláíró (az aláírás-létrehozó eszköz révén) két kulcshoz jut: *a nyilvános kulcshoz* (aláírás-ellenőrző adathoz), melynek révén az általa készített elektronikus dokumentum, irat, okirat címzettei ellenőrzik, hogy a küldemény valóban a feladótól érkezett, és érintetlen-e. A másik kulcsot, a *magánkulcsot kizárólag* az aláíró ismeri (aláírás létrehozó adat), ezzel írja alá az elektronikus dokumentumot (iratokat, okiratokat). A hitelesítés-szolgáltató egyéb szolgáltatások mellett az aláírás-ellenőrző adat személyhez kapcsoltságát, érvényességét és egyúttal az aláíró személyazonosságát vizsgálja, és e vizsgálat eredményéről tanúsítványt ad ki. Feladatai közé tartozik az eljárásban (jogügyletben) résztvevő felek azonosítása és erről az érintett(ek) tájékoztatása is. A szigorúbb elvárásoknak megfelelő, és így biztonságosabb szolgáltatás nyújtására képes minősített hitelesítés-szolgáltatók tanúsítványával ellátott elektronikus aláírás magasabb bizonyítóerejű, egyéb feltételek fennállta esetén minősített elektronikus aláírást eredményez.

Az elektronikus dokumentumokat (iratokat, okiratokat) *időbélyegzővel* is el lehet látni. Az időbélyegző lényegét tekintve szintén egy elektronikus aláírás, melyet a hitelesítés-szolgáltató helyez el a dokumentumon, és amellyel annak az elhelyezés időpontjában fennállott tartalmát bizonyítja. Az Eatv. 2. § 16. pontja értelmében az időbélyegző az elektronikus dokumentumhoz végérvényesen hozzárendelt vagy azzal logikailag összekapcsolt olyan adat, amelynek értelmében – ha az időbélyegző ellenőrzésének eredményéből más nem következik – vélelmezni kell, hogy az elektronikus dokumentum az időbélyegző elhelyezésének időpontjában változatlan formában létezett. [Eatv. 4. § (6) bek.]

Az Eatv. 3. § (1) bekezdése – az 1999/93/EK irányelvvel egyezően – deklarálja, hogy az elektronikus aláírás, illetve dokumentum (irat, okirat) elfogadását – beleértve a bizonyítási eszközként való alkalmazást is – megtagadni, jognyilatkozat tételére, joghatás kiváltására való alkalmasságát [az Eatv. 3. § (2) bekezdésében felsorolt törvényi kivételektől eltekintve] kétségbe vonni nem lehet kizárólag amiatt, hogy az aláírás illetve a dokumentum (irat, okirat) elektronikus formában létezik. E tilalom azonban csak a jogszabályi előírásoknak megfelelően született, kellő alakiságokkal rendelkező elektronikus dokumentumokra³ vonatkozik.

2. Az elektronikus okiratok szerepe és gyakorlati alkalmazása a cégeljáráásban

Az elektronikus cégeljáráásban, amely jellemzően elektronikus okiratokra épül, külön jelentősége van annak, hogy a cégbíróshoz érkező bejegyzési és változásbejegyzési ügyekhez kapcsolódó elektronikus beadványok megfelelnek-e a jogszabályi előírásoknak, mert csak így alkalmasak a kívánt joghatás elérésére. A gyakorlatban

³ *Elektronikus dokumentum*: bármely fajta elektronikus eszköz útján értelmezhető adategyüttes, amely kívánság szerint elektronikus aláírással is ellátható. Elektronikusan aláírható nemcsak írott szöveg, de akár digitális hangfelvétel, szoftver, CD, fénykép, film stb., tehát az elektronikus dokumentum gyakran inkább tárgyi eszköznek számít. A szöveg közzétételére szánt elektronikus dokumentumot tekinti az Eatv. elektronikus iratnak, ha pedig a szöveg jognyilatkozat tételét vagy elfogadását, jogilag jelentős nyilatkozatot tartalmaz, a Pp.-ben szabályozott, „hagyományos” papír alapú okirat elektronikus megfelelőjéről, elektronikus okiratnak tekinthető elektronikus dokumentumról beszélünk.

azonban nagy a bizonytalanság arra nézve, hogy milyen elektronikus aláírásokkal kell ellátni a fenti ügyekben a bírósághoz intézett kérelmeket, és ezen aláírásokat, valamint az időbélyegzést hogyan kell alkalmazni. A Fővárosi Ítéltábla tapasztalatai szerint e vonatkozásban sem a felek, sem az érintett cégbíróságok gyakorlata nem egységes. Ismereteink szerint visszatérően előfordul, hogy a jogi képviselők a bejegyzési kérelem dokumentációt (az „e-aktát”) – valamennyi csatolt elektronikus okirati mellékletet belefoglalva a kérelembe – csupán egyetlen, a kérelemben elhelyezett elektronikus aláírással látják el, a csatolt okiratokon (akár a jogi képviselő által készített okirat, akár más által készített, de a jogi képviselő által digitalizált okirat legyen az) külön elektronikus aláírást már nem alkalmaznak.

Előfordul olyan megoldás is, hogy az „e-akta” kérelemben szereplő elektronikus aláírás mellett ugyan a kapcsolódó okiratokat külön elektronikusan a jogi képviselő nem írja alá, de – mivel ügyfelei rendszerint saját elektronikus aláírással nem rendelkeznek –, az eredetileg számítógépen készített okiratot kinyomtatva, azt papír alapúként kezelve ügyfeleivel aláírattja, maga is – grafikusán – aláírja (szükség szerint ellenjegyzi), és az így létrehozott „hagyományos” teljes bizonyító erejű magánokiratot beszkennelve csatolja az „e-aktába”, elektronikus aláírással azonban ezt az okiratot nem látja el.

Tapasztalataink szerint ez a gyakorlat számos cégbíróság által elfogadott, más esetekben azonban egyszerűsített cégeljárás keretében az így előterjesztett kérelmet azonnali elutasítás követte, a jogszabály által előírt aláírások hiányára hivatkozással. Előfordul olyan eset is, hogy a bíróság az elektronikusan aláírt okiratra a jogi képviselő grafikus aláírását is kéri.

Kérdéses a gyakorlatban az is, hogy az egyszerűsített cégeljárásban előterjesztett bejegyzési (változásbejegyzési) kérelmekre elegendő-e egyetlen elektronikus aláírást elhelyezni, vagy szükséges a bejegyzési (változásbejegyzési) kérelem második oldalán szereplő, a kérelem (bírósághoz benyújtott, illetve a jogi képviselőnél maradó) mellékleteinek törvényességi vizsgálata elvégzését tanúsító jognyilatkozat külön elektronikus aláírással történő ellátása.

Az ismertetett kérdések megválaszolásához az elektronikus aláírással és az elektronikus okiratokkal kapcsolatos, valamint az elektronikus cégeljárásra irányadó jogszabályok áttekintésére van szükség.

3. A vonatkozó jogszabályok áttekintése

I. A papíralapú dokumentumokról elektronikus úton történő másolat készítésének szabályairól szóló 13/2005.(X.27.) IHM r. 4. § leírja a papíralapú dokumentumról történő elektronikus másolatkészítés teendőit, egyúttal (4) bekezdése szerint azon legalább fokozott biztonságú elektronikus aláírás elhelyezését írja elő. A 4. § (5) bekezdése szerint több dokumentumon is elhelyezhető egy elektronikus aláírás, illetőleg időbélyegző, ez esetben azonban a dokumentumok a továbbiakban csak együtt kezelhetők. Kérdés, hogy ez az informatikailag elfogadott, és a hivatkozott jogszabály szerint is megvalósítható módszer kielégíti-e az elektronikus cégeljárás

magasabb biztonsági követelményeit, figyelemmel arra, hogy a papír alapú cégeljárásban sem lehetett közokiratnál és teljes bizonyító erejű magánokiratnál csekélyebb bizonyító erővel rendelkező mellékleteket, beadványokat előterjeszteni az eljárás során. További vizsgálódást igényel azonban az a körülmény is, hogy van-e hatályban olyan egyéb (főként magasabbrendű, illetve speciálisan a cégeljárásra vonatkozó) szabályozás, amely a hivatkozott IHM rendeletnél szigorúbb követelményeket támaszt, különös tekintettel arra, hogy a cégeljárásban a jogi képviselő maga is készít elektronikus okiratot és átalakítandó papír alapú okiratot egyaránt a kérelem mellékleteként, de gyakran fordul elő az is, hogy más személy, vagy szervezet okiratait kell digitalizálnia, elektronikus másolatot készítve azokról.

- II. A Ctv. (a 2006. évi V. tv.) mögöttes eljárási szabálya a Pp. A Ctv. 32. § (1) bekezdése értelmében ugyanis a cég- és változásbejegyzési eljárás polgári nemperes eljárás, amelyre a Ctv. eltérő rendelkezése hiányában a Pp. előírásai alkalmazandóak.

A Pp. 196. § (2) bekezdésének második fordulata szerint gazdálkodó szervezet által kiállított vagy őrzött okiratról készült elektronikus okirat akkor bizonyítja teljes bizonyító erővel azt, hogy tartalma megegyezik az eredeti okirattal, *ha az okiratról elektronikus okiratot készítő azt minősített elektronikus aláírással és – ha jogszabály így rendelkezik – időbélyegzővel látta el*, illetve külön jogszabály által meghatározott eljárás szerint készítette el. Gazdálkodó szervezet által kiállított vagy őrzött okiratról készült okirat bizonyító ereje – az okirat tartalmát illetően – az eredeti okirattal, közokiratról készült okirat esetében pedig a teljes bizonyító erejű magánokirattal azonos.

- III. Az elektronikus cégeljárásban jogi képviselőként ügyvéd és közjegyző is eljárhat⁴. Az elektronikus cég- és változásbejegyzési eljárással kapcsolatban az ügyvédekről szóló 1998. évi XI. törvény 27/A. § (1) bekezdése is tartalmaz rendelkezéseket. Eszerint *az ügyvéd a cég – általa készített – létesítő okiratának és e cég bejegyzési (változásbejegyzési) kérelme további mellékleteinek elektronikus okirati formába alakítása esetén az elektronikus okiratot minősített elektronikus aláírással látja el*. A minősített elektronikus aláírással az ügyvéd bizonyítja, hogy az elektronikus okirat tartalma megegyezik az eredeti papíralapú okirattal. Az 1998. évi XI. tv. 27. §-a rendelkezik az okirati ellenjegyzésről. A 27. § (1) bekezdése szerint az okirat ellenjegyzésével az ügyvéd azt bizonyítja, hogy az okirat a felek kinyilvánított akaratának és a jogszabályoknak megfelel, és az okiratban megjelölt fél az okiratot előtte vagy helyettese előtt írta alá, illetőleg aláírását előtte vagy helyettese előtt saját kezű aláírásának ismerte el. [27. § (1) bek. a) pontja és b) pontjának első fordulata.] A minősített elektronikus aláírással

⁴ A hatályos szabályozásból (Ctv. 48. §) az következik, hogy valamennyi (az általános és az egyszerűsített eljárásban) csak ügyvéd és közjegyző járhat el jogi képviselőként. A jogtanácsos az általános cég- és változásbejegyzési eljárásokban részt vehet, az egyszerűsített cégeljárásra vonatkozó jogszabálysövegből azonban az következik, hogy az ott írt követelményeknek [pl. a Ctv. 37. § (2) bek. szerinti iratórzási kötelezettségnek] a jogtanácsos nem felel meg. Az általános elektronikus cég- és változásbejegyzési eljárásban azonban a jogtanácsos is közreműködhet jogi képviselőként, elektronikus aláírást értelemszerűen szerezhet, és ilyenkor az ügyvédre vonatkozó szabályok megfelelően irányadóak eljárására. [Lásd a Gt. (2006. évi IV. tv.) 11. § (3) bekezdését is.]

tett ellenjegyzéssel az ügyvéd a 27. § (1) bekezdés b) pontjának második fordulata szerint azt igazolja, hogy a kiállító minősített elektronikus aláírásával aláírt elektronikus okirat tartalma az ügyvéd által készített elektronikus okirattal megegyezik.

A cégeljárással összefüggésben gyakran kerül sor társasági szerződés (alapszabály, alapító okirat) készítésére vagy módosítására, melyre nézve a Gt. 11. § (3) bekezdése minősített írásbeliséget: ügyvédi ellenjegyzést vagy közjegyzői okiratba foglalást is előír. A grafikus és az elektronikus ellenjegyzés azonban az idézett jogszabály szerint nem helyettesítheti egymást: a papír alapú okiraton az ügyvéd maga is grafikusán köteles elvégezni az ellenjegyzést, elektronikus aláírással végzett (elektronikus) ellenjegyzést csak az ügyfél (ügyfelei) által is elektronikus aláírt elektronikus okiraton alkalmazhat.

A közjegyzőkről szóló 1991. évi XLI. törvény 111. § (3) bekezdése szerint a közjegyzői okirat, ennek hiteles kiadmánya és hiteles másolata – ha törvény eltérően nem rendelkezik – elektronikus úton is elkészíthető. A közjegyző által a közjegyzői törvényben előírt alakszerűségek megtartásával készített, *a közjegyző minősített elektronikus aláírásával ellátott közjegyzői okirat, ennek hiteles kiadmánya és hiteles másolata elektronikus közokirat.* A Pp. 195. § (3)-(4) bekezdése a közokiratról, illetve a magánokiratról a közokirat kiállítására jogosult által készített elektronikus okirat vonatkozásában is előírja annak minősített elektronikus aláírással (illetve jogszabályi rendelkezéstől függően időbélyegzővel) történő ellátásának kötelezettségét.

IV. Az elektronikus cégeljárás szempontjából legnagyobb fontossággal bíró jogszabály, a Ctv. 36. § (2) bekezdése értelmében a cégbejegyzési (változásbejegyzési) eljárás során – ha törvény eltérően nem rendelkezik – *az elektronikus úton küldött okiratokat minősített aláírással és időbélyegzővel kell ellátni*, oly módon, hogy az időbélyegző alapján a minősített elektronikus aláírás használatára való jogosultságnak az okirat aláírásának időpontjában való fennállása megállapítható legyen.

V. A 7/2008. (IV. 15.) IRM rendelet módosította a Cvhr.-t, a Ctv. végrehajtására szolgáló 21/2006. (V. 18.) IM rendeletet. Ennek megfelelően a Cvhr. 1. § (1) bek. utolsó mondatának július 1-jétől hatályos szövege a következő: „A bejegyzési kérelmet és az ahhoz csatolt elektronikus úton létrejött vagy jogi képviselő által elektronikus okirattá alakított mellékleteket minősített elektronikus aláírással és időbélyegzővel kell ellátni”. Ez a rendelkezés összhangban áll az előbbieken ismertetett magasabb szintű jogszabályi rendelkezésekkel, a jogi képviselő kötelezettségeit világosan megfogalmazza.

4. Következtetések

1. A fenti szabályok egybevetésével kétséget kizáróan arra a következtetésre kell jutnunk, hogy az elektronikus cégeljárásban nincs törvényes lehetőség arra, hogy a bejegyzési (változásbejegyzési) kérelmet és mellékleteit egybekapcsolva azokon egyetlen elektronikus aláírást és időbélyegzőt alkalmazzon a jogi képviselő. A

kérelmet és valamennyi okirati mellékletét is minősített aláírással elektronikusan alá kell írni és időbélyegzővel kell ellátni.

2. jogi képviselő 2008. június 30. napjáig az általa (ügyfele által) választott, 2008. július 1-jétől pedig kizárólagossá váló elektronikus cégeljárásban elektronikus okiratokat nyújt be a cégbírósághoz, melyeket – ha eredetileg papír alapúak voltak – elektronikus okirattá kell átalakítani. Ez utóbbihoz a jogszabály kizárólag elektronikus aláírás alkalmazását írja elő. A jogi képviselő az általa készített elektronikus okiratot elektronikusan köteles aláírni, akkor is, ha azt – miután ügyfelei elektronikus aláírással nem rendelkeznek – kénytelen kinyomtatni (papír alapúvá átalakítani), és ügyfeleivel ilyen módon aláírni, szükség szerint ellenjegyezni, majd azt elektronikus okirattá visszaalakítva a többi okirati melléklettel és a kérelemmel együtt elektronikus okiratként kell benyújtania a cégbírósághoz. Ennek során az alábbiakra kell figyelemmel lennie:

Ha a jogi képviselő az adott okirat (például társasági szerződés) ellenjegyzésére köteles, eljárása attól függ, hogy ügyfelei rendelkeznek-e minősített elektronikus aláírással. Ha igen, akkor az ügyvéd eleve elektronikus okiratot készít (nincs szükség papír alapúvá alakítására), azon az ügyvédnek is minősített elektronikus aláírásával tett elektronikus ellenjegyzést kell alkalmaznia az 1998. évi XI. tv. 27. § (1) bekezdés b) pontjának második fordulata alapján.

Amennyiben a felek minősített elektronikus aláírással nem rendelkeznek, az ügyvéd az elkészült okiratot köteles kinyomtatni, ügyfeleivel grafikusán aláírni, s mivel így papír alapú okiratkészítési folyamat állt be, a felek által aláírt okiratot az 1998. évi XI. tv. 27. § (1) bekezdés a) pontja és b) pontjának első fordulata értelmében maga is grafikus ellenjegyzéssel köteles ellátni. Az így létrejött papír alapú okiratot azonban digitalizálnia kell, hogy az elektronikus cégeljárás során benyújthatóvá váljon, ezért azt a Ctv. 36. § (2) bekezdése értelmében elektronikus okirattá kell alakítani, és ennek során ahhoz minősített elektronikus aláírását és időbélyegzőt kell kapcsolnia.

3. A bejegyzési (változásbejegyzési) kérelem elektronikus okirati formában is több oldalból áll, ezek között szerepel a általános eljárásban olyan oldal, amelyen a bírósághoz benyújtott mellékleteket sorolja fel a jogi képviselő, az egyszerűsített eljárásban pedig a bejegyzési (változásbejegyzési) kérelem egyik oldalán a jogi képviselő őrizzetében maradó okiratok felsorolásán túl szerepel a jogi képviselőnek arra vonatkozó nyilatkozata, hogy a bejegyzési (változásbejegyzési) kérelem alapjául szolgáló valamennyi (becsatolt, illetve nála maradó) okiratot törvényességi szempontból megvizsgálta, és azok a jogszabályi előírásoknak megfelelnek. A gyakorlatban kérdésessé vált, hogy a bejegyzési (változásbejegyzési) kérelemnek ezt az oldalát külön elektronikusan aláírással el kell-e látni, vagy elegendő a bejegyzési (változásbejegyzési) kérelemhez egyetlen elektronikus aláírás csatolása. Tekintettel arra, hogy a fentiekben ismertetett jogszabályok [különösen a Ctv. 36. § (2) bekezdése] rendelkezéseiből csupán az következik, hogy a bejegyzési (változásbejegyzési) kérelmet és annak valamennyi okirati mellékletét a jogi képviselő köteles külön-külön minősített elektronikus aláírással és időbélyegzővel ellátni, de nincs olyan jogszabályi előírás, amely arra kötelezné a jogi képviselőt, hogy egyazon okiratot két elektronikus aláírással

lásjon el, ilyen követelmény a kérelmet benyújtó jogi képviselővel szemben alappal nem támasztható. A kérelemhez kapcsolt elektronikus aláírás annak teljes egészére, minden oldalára vonatkozik, nincs szükség többszöri elektronikus aláírásra⁵. Egyazon okirat többszöri, több helyen történő aláírása csak akkor igényelhető, ha annak kifejezett jogszabályi alapja van. [Ilyen például a több különálló lapból álló írásbeli magánvégrendelet vonatkozásában a Ptk. 629. § (2) bekezdése.] Jelen esetre azonban sem az elektronikus cégeljárást szabályozó Ctv., sem más jogszabály nem fogalmaz meg ilyen kötelezettséget, ezért, miután a jogi képviselő törvényességi nyilatkozatát tartalmazó lap (vagy a bírósághoz beadott mellékleteket felsoroló oldal) nem különálló melléklete a kérelemnek, hanem csak egyik oldala, annak szerves része, a kérelemhez kapcsolt elektronikus aláírás annak teljes egészére – a törvényességi nyilatkozatot tartalmazó oldalára is – vonatkozik.

---

⁵ Így foglalt állást a Fővárosi Ítéltábla 14. Cgf. 43.347/2008/2. sz. határozata is.